

Sygn. akt III AUa 270/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Agnieszka Ambroziak

Sędziowie: SA Renata Szelhaus

SO del. Sylwia Kulma (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 grudnia 2018 r. w W.

sprawy H. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o prawo do rekompensaty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 grudnia 2016 r. sygn. akt XIV U 1546/16

oddala apelację.

Sylwia Kulma Agnieszka Ambroziak Renata Szelhaus

Sygn. akt III AUa 270/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił H. C. prawa do rekompensaty, ponieważ z przedłożonej dokumentacji wynika, że pracodawca – Zespół Szkół nr (...) im. O. L. - wystawiając w dniu 31.08.2007 r. dokument potwierdzający okres zatrudnienia wpisał, że zatrudnienie nie dotyczy zatrudnienia w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (a.r.- brak numeracji kart).

H. C. nie zgodziła się z treścią powyższej decyzji i złożyła do Sądu odwołanie, w którym wносиła o uznanie pracy na stanowisku nauczyciela w latach 1990 - 2008 za pracę w szczególnym charakterze, mimo że pracodawca zaznaczył w świadectwie pracy mylnie „nie dotyczy”, a co za tym idzie przyznanie prawa do rekompensaty. W uzasadnieniu odwołująca się m.in. podniosła, że w okresie od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2007 r., będąc zatrudniona w Zespole Szkół nr (...) im. O. L., wykonywała pracę nauczyciela bibliotekarza, była to praca w pełnym wymiarze czasu pracy, a stosunek pracy został rozwiązany na mocy art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela (k. 2-4).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, przywołując argumenty zawarte w treści zaskarżonej decyzji (k. 13-14).

Wyrokiem z 8 grudnia 2016r. Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 28 kwietnia 2016 r., nr (...) w ten sposób, że przyznał H. C. prawo do rekompensaty za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Wyrok ten Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

H. C. (ur. (...)) w dniu 28 listopada 2014 r. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o przyznanie uprawnień do emerytury z rekompensatą, w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej. We wniosku odwołująca się oświadczyła, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (k. 1-8 a.r.).

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy w dniu 30 stycznia 2015r. wydał decyzję zaliczkową, na mocy której przyznał H. C. prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (k. 72/72 a.r.).

W dniu 17 lutego 2015 r. organ rentowy wystosował do H. C. pismo, w którym poinformował, że w celu rozpatrzenia wniosku o przyznanie rekompensaty z tytułu odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, należy przedłożyć świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach bądź świadectwo pracy, o ile znajduje się w nim informacja świadcząca o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych (k. 89/90 a.r.).

H. C. z zawodu jest nauczycielem. W dniu 30 września 1978 r. ukończyła Wydział (...) w Specjalności Nauczycielskiej uzyskując tytuł magistra filologii polskiej, ponadto w 1993 r. ukończyła studium podyplomowe z zakresu informacji naukowej dla nauczycieli w Instytucie (...). W dniu 12 grudnia 2000 r. odwołująca się uzyskała stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. W dniu 2003 r. H. C. nadano stopień nauczyciela dyplomowanego (dyplom z 30 września 1978 r., zaświadczenie z 15 stycznia 1993 r., akt nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela – akta osobowe Zespołu Szkół nr (...), akt nadania stopnia awansu zawodowego z 12 grudnia 2000 r. – akta osobowe z Zespołu Szkół (...) – k. 28).

H. C. w okresie od 2 lutego 1981 r. do 24 czerwca 1981 r. pracowała jako nauczyciel - kierownik świetlicy w Zespole Szkół Zawodowych nr (...) oraz od 1 września 1987 r. do 31 sierpnia 1988 r. jako nauczyciel języka polskiego w Szkole Podstawowej nr (...) w W. (świadectwo pracy z 24 czerwca 1981 r., świadectwo pracy z 30 września 1988 r. – akta osobowe z Zespołu Szkół nr (...)).

W spornym okresie od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2007 r. H. C. była zatrudniona na stanowisku nauczyciela - bibliotekarza w Zespole Szkół (...). Pracowała w bibliotece szkolnej w pełnym wymiarze czasu pracy – 30 godzin tygodniowo. Prowadziła również lekcje języka polskiego, kiedy trzeba było kogoś zastąpić. Nie brała długotrwałych zwolnień lekarskich. Szkołę przeniesiono w roku 2004 r. pod nowy adres: ul. (...) i tam odwołująca się również była nauczycielem -bibliotekarzem. Odwołująca się wykonywała wiele czynności wykraczających poza jej zakres, była aktywnym członkiem rady pedagogicznej, odpowiedzialna była za pisanie protokołów rady pedagogicznej, co obciążało ją jako nauczyciela. Była odpowiedzialna za rejestry uchwał rady pedagogicznej, prowadziła księgę protokołów (świadectwo pracy z 31 sierpnia 2007 r. - akta osobowe z Zespołu Szkół (...) – k. 28, zeznania świadków: E. C., J. Z. (1) – k. 47v-48v, wyjaśnienia informacyjne i zeznania odwołującej się – k.22-22v, 48v-49).

Od 1 września 2007 r. do 26 lutego 2015 r. H. C. zatrudniona była na stanowisku nauczyciela dyplomowanego pełniącego obowiązki nauczyciela-bibliotekarza w Zespole Szkół nr (...) w W. w pełnym (30/30) wymiarze czasu pracy (świadectwo pracy z 26 lutego 2015 r. – akta osobowe).

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych z Zespołu Szkół Nr (...) w W.. Dowody z dokumentów Sąd pierwszej instancji uznał za wiarygodne, podkreślając, że ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana, a ich forma ani treść nie wzbudziła jego wątpliwości co do ich autentyczności, wobec czego uznał je za wiarygodne

w całości i stanowiące pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Ustalenia Sąd Okręgowy poczynił również w oparciu o wyjaśnienia informacyjne i zeznania odwołującej się (k.22-22v, 48v-49), które obdarzył wiarą w całości. W ocenie Sądu pierwszej instancji brak było jakichkolwiek przesłanek do ich kwestionowania. Ustalając fakty dotyczące pracy rzeczywiście wykonywanej przez ubezpieczoną w spornym okresie Sąd Okręgowy oparł się także na zeznaniach świadków – jej współpracowników, którzy byli naoczniymi obserwatorami wykonywanej przez nią pracy nauczyciela. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne, gdyż w jego ocenie były one rzeczowe, logiczne, korelujące ze sobą oraz korespondujące z treścią powołanej w sprawie dokumentacji. Ponadto Sąd pierwszej instancji wskazał, że świadek J. Z. (2), która od roku 2001 do 2006 była dyrektorem w/w zespołu szkół zeznała, że świadectwa pracy wystawiane były nauczycielom, którzy odchodzili na podstawie Karty Nauczyciela, a nie na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W czasie szkoleń nie zwracano uwagi na to, jak mają być wystawiane świadectwa pracy dla nauczycieli. Sąd wskazał, że dyrektor nie miała wątpliwości, że gdy odchodził nauczyciel – następowało to na podstawie Karty Nauczyciela. Świadek wyjaśniła, że na szkoleniach po roku 2008 nie zwracano ponadto uwagi na fakt wystawienia świadectwa i określania w jego treści, że nauczyciel wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Z dowodów przedłożonych w toku postępowania jednoznacznie wynika, że ubezpieczona w spornym okresie od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2007 r. zatrudniona była na stanowisku nauczyciela- bibliotekarza w Zespole Szkół (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie ulegało zatem, w ocenie Sądu, wątpliwości, że odwołująca się wykonywała pracę nauczyciela przez okres 17 lat.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było, czy zachodzą przesłanki do przyznania H. C. rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 965 ze zm. - dalej ustawa o emeryturach pomostowych).

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że rekompensata, zgodnie z definicją legalną zawartą w art. 2 punkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Warunki przyznania prawa do rekompensaty określone zostały w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, w myśl którego rekompensata przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., jeżeli przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie ma prawa do emerytury określonej:

- w art. 46 w związku z art. 29, 32 i 33 lub art.39, art.50, art.50a lub art.50e albo art.184 ustawy emerytalnej,
- art. 34 i 48 w związku z art. 49 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2006 r. albo:
- art. 3 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy Karta Nauczyciela,
- art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

oraz nie ma prawa do emerytury pomostowej.

Za pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach uważa się zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej). Za pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze uważa się m.in. pracowników organów kontroli państwowej, nauczycieli, wychowawców, żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji (art. 32 ust. 3 ustawy emerytalnej). Z powyższym koresponduje § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43), zgodnie z którym nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1 - 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, określoną w

tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Ustalenie prawa do rekompensaty następuje przy rozpoznaniu wniosku o emeryturę, bowiem rekompensata, zgodnie z treścią art. 23 ust. 2 ww. ustawy o emeryturach pomostowych jest przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rekompensata zwiększa zatem wartość kapitału początkowego ubezpieczonego i tym samym daje możliwości odpowiedniego zwiększenia podstawy wymiaru emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Skoro rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ww. ustawy o emeryturach i rentach kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki (emerytury w powszechnym wieku emerytalnym dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.). Zatem warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ww. ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty.

Bezspornym w sprawie jest, że ubezpieczona urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 r. i nie posiada prawa do emerytury na podstawie powołanych powyżej przepisów. Spór natomiast sprowadzał się do ustalenia, czy spełnia ona warunek dotyczący posiadania na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczona, będąc zatrudnioną w Zespole Szkół (...) w okresie od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2007 r. na stanowisku nauczyciela-bibliotekarza w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała faktycznie stale i w pełnym wymiarze pracę w warunkach szczególnych. W konsekwencji Sąd I instancji stwierdził, że H. C. spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania prawa do rekompensaty na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. błędną wykładnię art. 2 pkt 5 i nie zastosowanie art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych;
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału poprzez pominięcie dowodu z decyzji z dnia 30 stycznia 2015 r. przyznającej zaliczkowo prawo do emerytury i decyzji z dnia 25 marca 2015 r.;
3. naruszenie przepisów postępowania poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.).

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie w całości odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że wnioskodawczyni ma przyznaną emeryturę od 1 lutego 2015 r. (decyzja z dnia 25 marca 2015 r.) na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Prawo do rekompensaty za utracone prawo do wcześniejszej emerytury przysługuje na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych po spełnieniu warunku co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, jeżeli osoba uprawniona nie nabyła prawa do emerytury na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z FUS (art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych). Skarżący, powołując się na stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażone w orzeczeniu z 26 stycznia 2015r., sygn. III AUa 2643/13, stwierdził, że w jego ocenie, w przypadku

wnioskodawczyni nie występuje przesłanka do nabycia prawa do rekompensaty za utracone prawo do wcześniejszej emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja, jako bezzasadna, nie zasługuje na uwzględnienie.

Uwzględniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd II instancji nie znalazł podstaw do wzruszenia zaskarżonego wyroku. Prawidłowo dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Odwoławczy przyjął za własną, co czyni zbędnym powtórne ich przytaczanie w dalszej części uzasadnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r. II UKN 61/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999 r. I PKN 21/98). Sposób oceny dowodów w zaskarżonym orzeczeniu, w świetle dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., nie naruszał reguł logicznego wnioskowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, toteż brak było podstaw do podzielenia zarzutów skarżącego w tym zakresie. Sąd Apelacyjny podzielił również, jako prawidłową, zawartą w uzasadnieniu wyroku argumentację dotyczącą zastosowanych w sprawie przepisów prawa materialnego.

Na wstępie wskazać należy, iż w ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko organu rentowego jest zbyt uproszczone, a przedmiotowe zagadnienie prawne wymaga głębszej analizy. Treść przepisu art. 21 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wykładnia językowa zdaje się zatem wykluczać prawo do rekompensaty dla wszystkich uprawnionych do emerytur z powszechnego systemu emerytalnego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tymczasem taka wykładnia byłaby oczywiście nieprawidłowa, gdyż w istocie podważałaby w ogóle sens istnienia regulacji o rekompensatach za pracę w warunkach szczególnych, gdyż w zasadzie wykluczałaby z tego prawa wszystkich potencjalnie uprawnionych. Takie osoby, które pracowały w warunkach szczególnych albo uzyskiwałyby bowiem emeryturę z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albo na podstawie pozostałych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albo też emeryturę pomostową. Zgodnie zaś z definicją ustawową z art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Tym samym rozumienie przepisu art. 21 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych jako wyłączającego prawo do rekompensaty dla każdej osoby, która nabyła prawo do jakiegokolwiek emerytury z FUS byłoby oczywiście nieprawidłowe. Zatem Sąd I instancji prawidłowo uznał, że rekompensata nie jest wykluczona przy prawie do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Sąd Okręgowy dokonał zatem prawidłowych ustaleń faktycznych oraz prawnych wskazując, że prawo do emerytury nie wyklucza nabycia prawa do rekompensaty. Odwołująca się nabyła prawo do emerytury w oparciu o art. 24 i 25 wskazanej ustawy o emerytalnej tj. w oparciu o zwaloryzowany kapitał początkowy.

H. C. się urodziła się (...), czyli po 1 stycznia 1949 r., co oznacza, że objął ją przepis art. 24 ustawy emerytalnej. Według zaś przepisu art. 25 ww. ustawy emerytura została obliczona w oparciu o zwaloryzowany kapitał początkowy. Nie budzi zatem wątpliwości, że w jej przypadku możliwe było przypisanie ewentualnej rekompensaty, jako dodatku do kapitału początkowego, co skutkowałoby podwyższeniem wysokości emerytury.

Dla takiej oceny konieczne było zbadanie czy odwołująca spełnia pozostałe przesłanki prawa do rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych tj. w szczególności czy spełnia wymóg 15 lat pracy w takich warunkach (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych). Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołująca się w okresie od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2007 r., łącznie przez 17 lat, pracowała na stanowisku nauczyciela- bibliotekarza, która to praca stanowi pracę w warunkach szczególnych. Strony nie kwestionowały powyższych ustaleń. W tym miejscu podkreślić należy, że Sąd pierwszej instancji dokonał w tym zakresie prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych. Odwołująca się istotnie w okresie od 1 września 1990r. do 3 sierpnia 2007 r., tj. przez 17 lat, pracowała na stanowisku nauczyciela – bibliotekarza, która to praca, zgodnie z przywołanymi przez Sąd pierwszej instancji przepisami, zaliczana jest do pracy w warunkach szczególnych. Taki też pogląd, że „Praca bibliotekarki może być uznana za pracę w szczególnych

warunkach”, wyrażony został w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 13 października 2017 r., sygn. III AUa 546/17. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w całości go aprobuje.

W dalszej kolejności wskazać należy, iż norma zawarta w art. 21 ust. 2 ww. ustawy była już przedmiotem wykładni. Sądy powszechne w szeregu orzeczeń sądowych naświetliły charakter powoływanego wyłączenia.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 22 września 2017 r. (III AUa 529/16) wskazał, że „Artykuł 21 ust. 2 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych nie dotyczy każdej osoby uprawnionej do emerytury z FUS, lecz jedynie osób, które nabyły prawo do emerytur w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na prace w warunkach szczególnych.” W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 5 maja 2017 r. (III AUa 2047/16) wykluczono prawo do rekompensaty dla osoby, która nabyła prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, lecz wcześniej uzyskała prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z pracą w warunkach szczególnych. W wyroku tego samego Sądu z 17 grudnia 2015 r. (III AUa 717/15) wskazano, że jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny słusznie wskazał, że uprawnienia wnioskodawcy do rekompensaty nie niweczy fakt, iż nabył on już uprawnienie do emerytury z FUS w podstawowym wieku emerytalnym. Celem rekompensaty jest bowiem złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zauważyć także trzeba, iż skoro zgodnie z art. 23 ustawy emerytalnej rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (zob. Marcin Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych).

Zwrócić też należy uwagę na treść wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19 stycznia 2017 r. (III AUa 1485/16), który zapadł w zbliżonym do niniejszego stanie faktycznym, a w którym prawomocnie przyznano prawo do rekompensaty dla osoby, która miała obliczony kapitał początkowy oraz przyznaną emeryturę z FUS z uwagi na uzyskanie powszechnego wieku emerytalnego. Podobnie wypowiedział się także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 14 grudnia 2015 r. (III AUa 1070/15), w którego uzasadnieniu wskazał, że celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przez co przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi nie w każdym przypadku pobierania przez osobę ubiegającą się o rekompensatę, emerytury z FUS, a jedynie w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd ten stwierdził, że rozpoznający tamtą sprawę sąd I instancji błędnie uznał, iż wnioskodawcy, który nabył prawo do emerytury, po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, nie przysługuje przedmiotowa rekompensata, z uwagi na wyłączenie zawarte w ust. 2 art. 21 omawianej ustawy.

Sąd Apelacyjny w Warszawie uznaje powyższe rozważania zawarte w cytowanych orzeczeniach za trafne i również stoi na stanowisku, że art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych nie dotyczy każdej osoby uprawnionej do emerytury z FUS, lecz jedynie osób, które nabyły prawo do emerytur w obniżonym wieku emerytalnym, po spełnieniu przesłanki legitymowanie się co najmniej 15- letnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Reasumując należy wskazać, że jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę

negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa na to uprawnienie w żaden sposób.

Stany faktyczne, analogiczne do niniejszego oraz trafność rozważań prawnych zawartych w uzasadnieniach powyżej przytoczonych orzeczeń przekonują, że również w niniejszym przypadku nie można uznać, aby prawo do rekompensaty H. C. podlegało wyłączeniu na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Nieuzasadniony jest zatem wniosek apelującego o dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że nie przysługuje jej prawo do rekompensaty. Sąd Okręgowy, po dokonaniu prawidłowych ustaleń także co do spełnienia przez nią pozostałych przesłanek, prawidłowego zastosował prawo materialne i słusznie przyznał odwołującej się to prawo na podstawie art. 21 ust. 1 ww. ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego.

SĘDZIOWIE: PRZEWODNICZĄCY:

Renata Szelhaus Agnieszka Ambroziak

Sylwia Kulma